

Rapport

Tilsyn med røykvarslere 2020

Direktoratet for byggkvalitet

Innhold

1.0 BAKGRUNN	3
2.0 SAMMENDRAG	4
3.0 BEKYMRINGSMELDINGER.....	5
3.1 Bekymringsmelding nr. 1, røykvarsler modell KD-101LA.....	5
3.2 Bekymringsmelding nr 2, røykvarsler modell KD-101LF	5
3.3 Bekymringsmelding nr. 3, røykvarsler modell Noflame, LM-101LG	5
4.0 TILSYN.....	7
4.1 Tilsyn Bekymringsmelding 1, røykvarsler modell KD-101LA	7
4.1.1 Oppsummering av tilsyn, bekymringsmelding 1, røykvarsler modell KD-101LA	7
4.1.2 Konklusjon bekymringsmelding 1, røykvarsler modell KD-101LA.....	8
4.2 Tilsyn bekymringsmelding 2, røykvarsler modell KD-101LF.....	8
4.2.2 Konklusjon bekymringsmelding 2, røykvarsler modell KD-101LF	8
4.3 Tilsyn bekymringsmelding 3, røykvarsler modell Noflame, LM-101LG.....	8
4.3.1 Oppsummering av tilsyn, bekymringsmelding 3, røykvarsler modell Noflame,LM-101LG.....	9
4.3.2 Tidligere testing av Noflame LM-101LG.....	11
4.3.3 Innkjøp av røykvarsler Noflame, LM-101LG	11
4.3.4 Konklusjon bekymringsmelding 3, røykvarsler modell Noflame,LM-101LG	11
5.0 TIDLIGERE BEKYMRINGSMELDINGER.....	12
6.0 MARKEDSKARTLEGGING AV MARKEDET FOR RØYKVARSLERE	13
7.0 SAMLET VURDERING OG VIDERE ARBEID.....	15
7.1 Budskap i informasjonskampanje.....	15
8.0 VEDLEGG	16

1.0 Bakgrunn

En røykvarsler er en byggevare. Alle bygninger skal være utstyrt med røykvarslere. Røykvarslere skal være utformet slik den harmoniserte standarden NS-EN 14604:2005 beskriver. Dersom produsenten har fulgt standardens bestemmelser om utforming, har han lov til å omsette røykvarsleren på det europeiske markedet, også det norske. Det er krav om at røykvarslere skal følges av et CE-merke, ytelseserklæring og bruksanvisning. Ytelseserklæring og bruksanvisning skal være på norsk, svensk eller dansk.

DiBK har fått en rekke bekymringsmeldinger om at røykvarslere har blitt forkullet, kortsluttet eller har hatt stor varmeutvikling. Dette oppstod gjerne i røykvarslere som ikke hadde en batteripute, og skyldes at 9-volts batteriet var satt inn feil.

Slike røykvarslere er i tråd med standarden. De er derfor som utgangspunkt lovlig å omsette. DiBK har derfor tidligere fulgt opp disse bekymringsmeldingene med informasjon på DiBKs nettsider, og dialog med de som omsetter røykvarslerne, med sikte på å få de frivillig til enten å bytte batteritilkobling slik at det ikke er mulig å sette inn batteriet feil eller å gjøre merkingen bedre. Der merkingen er hvit på hvit bakgrunn er det enkelt å sette inn batteriet feil, en tydelig kontrastfarge kan bedre dette. De fleste aktørene vi har hatt dialog med, har etterkommet våre oppfordringer.

Det har imidlertid fortsatt å komme inn bekymringsmeldinger. DiBK har derfor valgt røykvarslere som en del av tilsynsprogrammet for 2019. Fokuset på tilsynet har vi valgt å være røykvarslere som har overopphetet. Det finnes en sikkerhetsklausul i byggevareforordningen, artikkel 58. Denne åpner for at tilsynsmyndigheter kan treffe egnede tiltak (for eksempel retting, omsetningsstans) mot byggevarer som utgjør en risiko for oppfyllelsen av de grunnleggende krav til byggverk eller for menneskers helse eller sikkerhet, selv om de er i tråd med byggevareforordningens krav, herunder en harmonisert standard. Denne har ikke vært brukt av DiBK i markedstilsynet tidligere, og vi ønsket å utforske muligheten for å bruke denne. Vi har derfor avgrenset tilsynet til de bekymringsmeldinger som har kommet inn.

2.0 Sammendrag

Tilsynet viste at mottatte bekymringsmeldinger, som er omfattet av denne rapporten, gjelder røykvarslere som

- er produsert før 2016.
- ikke har batteripute. I en røykvarsler uten batteripute kan 9-voltsbatteriet settes inn feil noe som kan føre til at batteriet blir overopphetet

Røykvarslere omsettes ikke lenger på det norske markedet. Sikkerhetsklausulen i byggevareforordningen artikkel 58 ble derfor ikke benyttet i dette tilsynet.

Markedskartlegging av markedet for røykvarslere på det norske markedet viser at det er stor sannsynlighet for at røykvarslere uten batteripute fortsatt finnes i norske boliger. DiBK ønsker derfor å iverksette et informasjonstiltak til forbrukerne, der det anbefales å skifte ut røykvarslere som ikke har batteripute

3.0 Bekymringsmeldinger

Vi har valgt å se nærmere på 3 bekymringsmelding om røykvarslere som har blitt overopphetet.

3.1 Bekymringsmelding nr. 1, røykvarsler modell KD-101LA

I bekymringsmeldingen, arkivnr.: 18/2992 ble det opplyst om at røykvarslerne begynte å ryke og at plasten rundt batteriet smeltet.

Etter søk på internett fant vi at to firma omsatte disse produktene i Norge:

- Kjos Sag&Høvleri AS
- EFA Marked AS, Glapris

3.2 Bekymringsmelding nr 2, røykvarsler modell KD-101LF

I bekymringsmeldingen, arkivnr.: 18/2024 ble det opplyst «Varsleren løste ut, han avstilte varsleren, etter kort tid løste den ut igjen med påfølgende «spraking» og røykutvikling fra varsleren. Batteriet var korrekt satt i. Varsleren ble kjøpt og montert i 2013. Henvendelsen gjelder følgende produkt: Housegard optisk røykvarsler. Model: KD-101LF, 1134-CPD-059/EN 14604:2005/AC:2008/DSB:235-0256 Batch N:3002253

Vi fant ingen som omsatte denne type produkt på internett.

3.3 Bekymringsmelding nr. 3, røykvarsler modell Noflame, LM-101LG

I bekymringsmeldingen, arkivnr.: 19/4135 opplyses det om følgende:

Produkt: Type Noflame, LM-101LG, 0832-CPR-F0033, Item nr.: 6500900303/83283, EU importør: HP Schou A/S, Nordager, 31 DK. 6000 Kolding. Bilde av produktet viser at det ikke har batteripute. Men det er godt merket med rød klistrelapp der batteriet skal settes inn, dvs hvor pluss og minus pol er, se bilde nr. 2.

Tekst i bekymringsmelding: “Har 3 stk av denne type seriekoplet via batteri. I påsken gikk alarmen, og det viste seg at dette var pga at 9 Volt batteri var overopphetet. Var så varmt at man knapt kunne holde det ett lite øyeblikk. Dette til tross for at vi var inne når dette skjedde, og vi tok ut batteri innen 1 minutt. Har prøvd å skifte batteri, men samme skjer igjen. Dermed er det røykvarsleren, og ikke batteri som er feil-kilden.”

Etter søk på internett omsettes dette av følgende firma:

- Schou
 - OBS/COOP
 - Felleskjøpet
-

- Riktig verktøy.no

4.0 Tilsyn

4.1 Tilsyn Bekymringsmelding 1, røykvarsler modell KD-101LA

Vi har gjennomført tilsyn med to firma som omsetter røykvarsler modell KD-101LA.

I vårt tilsyn informerte vi om bekymringsmeldingen og vi ba om en redegjørelse for dette. Vi ba også om å få tilsendt CE-merke, ytelseserklæring og bruksanvisning.

Firma vi utførte tilsyn med:

- Kjos Sag&Høvleri AS, arkivnr. 19/3508
- EFA Marked AS, Glapris, arkivnr. 19/3522

4.1.1 Oppsummering av tilsyn, bekymringsmelding 1, røykvarsler modell KD-101LA

Begge firma opplyste om at importøren er Krigsvoll AS.

Vi mottok en redegjørelse fra Krigsvoll AS:

«Redegjørelse på hvorfor produktet har begynt å ryke og at platen rundt batteriet har smeltet.

På modeller før 2015, så var innretningen på innsetting av 9V batteriet slik at man må kontrollere at man setter inn batteriet riktig vei (minus pol på minus og pluss pol på pluss). Om man setter inn batteriet feil vei, så vil det skje er kortslutning og batteriet overopphetes. Vi tror dette er grunnen til at platen rundt batteriet smelter. Modeller fra 2015 og til i dag kommer med en batteripute slik at det er ikke mulig å sette inn batteriet feil vei.»

Bilde 1 . Bildet er mottatt fra importør Krigsvoll AS og viser en batteripute på produktet røykvarsler modell LM-101LE

Begge firma informerte om at de hadde feil opplysninger på sine nettsider, røykvarsleren de omsetter er modell LM-101LE, dvs med batteripute og ikke modell KD-101LA som er uten batteripute. Begge firma har endret opplysninger på sine nettsider.

Vi har mottatt CE merke, ytelseserklæring og bruksanvisning som er tilfredsstillende for røykvarsler modell LM-101LE. Tilsynet er avsluttet.

4.1.2 Konklusjon bekymringsmelding 1, røykvarsler modell KD-101LA

Bekymringsmeldingen gjaldt røykvarsler modell KD-101LA som ble omsatt før 2015. Det er stor sannsynlighet for at dette produktet fortsatt er i bruk fordi røykvarslere ikke skiftes ut så ofte. Vi bør informere om at røykvarslere som ikke har batteripute bør skiftes ut. Dette begrunnes med at dersom batteriet settes inn feil kan det oppstå en kortslutning og batteriet kan overopphetes.

4.2 Tilsyn bekymringsmelding 2, røykvarsler modell KD-101LF

Etter søk på internett fant vi ingen som omsatte dette produktet. Tilsyn ble ikke utført.

4.2.2 Konklusjon bekymringsmelding 2, røykvarsler modell KD-101LF

Bekymringsmeldingen gjaldt ett produkt fra 2013. Det er stor sannsynlighet for at dette produktet fortsatt er i bruk fordi røykvarslere ikke skiftes ut så ofte.

Vi bør informere om at røykvarslere som ikke har batteripute bør skiftes ut. Dette begrunnes med at dersom batteriet settes inn feil kan det oppstå en kortslutning og batteriet kan overopphetes.

4.3 Tilsyn bekymringsmelding 3, røykvarsler modell Noflame, LM-101LG

Vi har gjennomført ett tilsyn mot Schou Norge. Schou Norge er i forbindelse med Schou Danmark som er importør av produktet, arkivnr. 19/5932.

I tilsynet informerte vi om bekymringsmeldingen og ba om en redegjørelse for dette. Vi ba også om å få tilsendt CE-merke, ytelseserklæring og bruksanvisning. Bilde mottatt av tipser viser at røykvarsleren ikke har batteripute. Men det er godt merket med rød klistrelapp der batteriet skal settes inn, dvs hvor pluss og minus pol er.

Bilde 2 Bildet viser røykvarsler modell LM-101LG med rød merking der batteriet skal settes inn. Bildet er mottatt fra tipser.

4.3.1 Oppsummering av tilsyn, bekymringsmelding 3, røykvarsler modell No-flame, LM-101LG

Vi har mottatt det vi etterspurte i vår anmodning. I tillegg mottok vi også sertifikat.

Redegjørelse for bekymringsmelding:

«Schou Company har modtaget jeres skriv med en anmodning om at vi fremsender den tekniske dokumentation vedrørende den trådløse røgalarm som Schou Company sælger i Norge under vare nummer 83286 i vores brand navn No-Flame.

Schou Company A/S har haft denne vare i sortiment siden vi erhvervede vores OBM certifikat for varen.

Røgalarmen er i hele perioden solgt i brand navn No-Flame. Der er i perioden for denne vare ikke konstateret eller modtaget information om at produktet skulle blive varm, når der isættes batteri. Følgende advarselstekst er taget fra brugermanualen der er vedheftet:

Merk! Vi anbefaler at alle batteriene skiftes samtidig. Det bør gjøres én gang i året, f.eks. på "Røykvarslersens dag" 1. desember, eller når du hører varseltonen fra røykvarsleren. Viktig! Sørg for at batteriene settes riktig på plass. Hvis batteriet settes inn feil, kan det oppstå røyklukt og varmeutvikling. Hvis du er usikker, kan du kontrollere dette ved å trykke på testknappen. Hvis du ikke hører en lyd når testknappen holdes inne, skal du ta ut batteriet, snu det riktig vei og deretter teste på nytt.

Det antages med referanse til ovenstående, at årsagen til bekymringsmeddelelsen er, at batteriet kan være isat forkert hos den slutbruger der er blevet bekymret.

Om Direktoratet har yderligere spørsmål til varen er i velkommen til at rette henvendelse til undertegnede.

Bekræft venligst, at denne skrivelse er modtaget samt hvorvidt varens dokumentation er accepteret med reference til gældende lov af Direktoratet for Bygg Teknik.

Med venlig hilsen / Best regards Henrik Frydendall, Product Safety - Controller Schou Company A/S»

Vi har mottatt en bekreftelse fra Schou Norge AS at No flame røykvarsler LM-101LG med varenummer 83286 har blitt levert med batteripute siden juni 2016.

Ytelseserklæring:

Ytelseserklæringen er på engelsk. Må oversettes til norsk, svensk eller dansk.

CE merke:

CE-merke står i mottatt bruksanvisningen

0832-CPR-F1390
EN-14604
LM-101LG

Bruksanvisning

Bilde 3 Bilde av produktet i bruksanvisningen

Bruksanvisningen er på norsk. Bildet av produktet viser ingen rød klistrelapp slik som bilde 2 eller batteripute.

Sertifikat

Bre Global, notified body nr 0832, sertifikatnr.: 0832-CPR-F1390.

Firmaet er notifisert for den aktuelle standard: EN 14604:2005

4.3.2 Tidligere testing av Noflame LM-101LG

I 2017 ble Noflame LM-101LG testet hos DBI Certification mhp. krav i standarden EN 14604:2005, arkiv nr 16/1239. Konklusjonen var at produktet tilfredsstilte krav i henhold til EN 14604:2005. Testingen ble igangsatt fordi DiBK fikk bekymringsmeldinger om utvikling av varme og røyk ved bruk av produktet.

4.3.3 Innkjøp av røykvarslere Noflame, LM-101LG

DiBK gikk til innkjøp av Noflame Røykvarslere LM-101LG. Det viste seg at produktet nå har en batteripute. Dette til tross for at medfølgende bruksanvisning viste at produktet ikke har batteripute. DiBK har tidligere hatt kampanjer mot røykvarslere og oppfordret produsenter til enten å bedre merkingen til hvordan batteriet skal settes inn eller å montere batteripute på røykvarslerne. Vi vil anta at dette sammen med vårt tilsyn har påvirket produsenten i denne saken.

4.3.4 Konklusjon bekymringsmelding 3, røykvarslere modell Noflame, LM-101LG

Schou Norge AS informerer om at Noflame røykvarslere LM-101LG med varenummer 83286 har blitt levert med batteripute siden juni 2016.

Produktet vi kjøpte hadde batteripute. Produktet vi fikk tips om og bilde av, har rød klistrelapp der batteriet skal settes inn og antas dermed å være kjøpt før 2016.

I bruksanvisningen står følgende: Hvis batteriet settes inn feil, kan det oppstå røyklukt og varmeutvikling.

Ved bruk av produktet er det mulig å gjøre feil når batteriet skal settes inn eller skiftes. Dette gjelder også der ekstra merking har blitt utført.

Tiltross for advarsel i bruksanvisningen ansees det som stor sannsynlighet at batteriet kan settes inn feil på eldre modeller uten batteripute. Årsaken til dette er at bruksanvisning kan komme på avveie og at det er mange som ikke leser bruksanvisningen.

Bekymringsmeldingen gjaldt ett produkt kjøpt før 2016. Det er stor sannsynlighet for at dette produktet fortsatt er i bruk fordi røykvarslere ikke skiftes ut så ofte.

Vi bør informere om at røykvarslere som ikke har batteripute bør skiftes ut. Dette begrunnes med at dersom batteriet settes inn feil kan det oppstå en kortslutning og batteriet kan overopphetes.

5.0 Tidligere bekymringsmeldinger

DiBK har tidligere mottatt flere bekymringsmeldinger på ulike typer røykvarslere.

Bilde 4 viser en forkullet røykvarsler, ukjent merke, arkiv nr.: 17/3966

Bilde 5 viser en smeltet batterilomme til en røykvarsler, ukjent merke, arkiv nr. 17/5845

6.0 Markedskartlegging av markedet for røykvarslere

DiBK har gjennomført en markedskartlegging av markedet for røykvarslere på det norske markedet. Prognosesenteret AS har bistått med den praktiske gjennomføringen av dette arbeidet.

DiBK ønsket en oversikt over

- Hvem er de største aktørene/leverandørene i Norge?
- Hvem omsetter røykvarslere i Norge?
- Hvordan omsettes produktene? Netthandel, fysiske butikker eller andre kanaler?
- Produkter som omsettes i Norge?

Sentrale funn

- Det har i gjennomsnitt blitt importert 735 000 røykvarslere til Norge årlig de siste 10 årene. Importen pr. oktober 2019 lå på mer enn 900 000 røykvarslere. Eksporten fra Norge har ligget på ca. 40 000 røykvarslere de siste 2 årene, men har økt til ca.80 000 i 2019. Nettoimporten til Norge pr. oktober 2019 er på mer enn 800 000 røykvarslere.
 - Vi importerer flest røykvarslere fra Kina, ca. 50% av all import av røykvarslere kommer fra Kina.
 - Mer enn 450 bedrifter/foretak importerte røykvarslere til Norge i 2018 eller 2019. Importen skjer dels via dedikerte importfirmaer, via grossister og direkte til butikker eller butikkjeder.
 - De 10 største importørene av røykvarslere sto alene for 79% av den samlede importverdien i 2018/2019.
 - De 10 største importørene av røykvarslere sto alene for 74% av det beregnede importvolumet i 2018/2019.
 - Det finnes mer enn 80 identifiserte distributører (butikkjeder) av røykvarslere til forbrukerdelen av markedet. Disse i sum representerer antageligvis 3 000 -5 000 utsalgssteder, eksklusive rene nettbutikker.
 - Grove estimater tyder på at 90% av røykvarslere til forbrukermarkedet selges i fysiske butikker.
 - Det finnes i gjennomsnitt 3,5 røykvarslere pr. bolig og 2,5 røykvarslere pr. fritidsbolig i Norge, samlet ca. 10 millioner stk.
 - 8 av 10 husstander bytter batteri i røykvarslerne selv.
 - 54% av husstandene har kjøpt røykvarslere i løpet av de siste 3 årene.
 - 4 av 10 husholdninger ville kjøpt røykvarslere via alarmselskap eller forsikringsselskap, 6 av 10 i butikk (først og fremst «alt-i-ett» butikk, elektro eller byggevarebutikk).
-

Kvantitative funn blant husholdninger i Norge

- I gjennomsnitt er det ca. 3,5 røykvarslere i norske boliger og ca. 2,5 røykvarslere i norske hytter. Dette betyr at det er installert i overkant av 10 mill. røykvarslere i norske boliger og fritidsboliger.
- Ca. halvparten av røykvarslerne i landets boliger og 60 % i landets hytter, er separate røykvarslere. Dette betyr vi har i overkant av 5 mill. separate røykvarslere i Norge. 12 % av røykvarslerne i boligene og 15 % av røykvarslerne i hyttene er uten batteripute og uten veiledning for bytte av batteri. Dette betyr at det finnes ca. 650' røykvarslere uten batteripute og veiledning installert i norske boliger og hytter.
- Det er 36 % som svarer at de har installert røykvarslere i boligen tilknyttet SectorAlarm eller Verisure. Ytterligere 9 % svarer at de er tilknyttet alarmselskap, men en stor andel av disse vet ikke hvem de er tilknyttet. På hytte er det 30 % som er tilknyttet SectorAlarm eller Verisure og 4 % som svarer at de er tilknyttet et annet selskap.
- 79 % svarer at husstanden selv bytter batteri og 56 % svarer at de bytter batteri uten å benytte noen form for veiledning. 54 % bytter batteri på røykvarslerne årlig, mens 28 % bytter når røykvarsleren piper.
- 54 % svarer at de har kjøpt røykvarsler i løpet av de siste 3 årene, mens 28 % svarer at det er 4 år eller mer siden de kjøpte en røykvarsler. 18 % er usikre på når de kjøpte røykvarsleren sist.
- Hele 42 % svarer at de ville kjøpt røykvarsler på en «alt-i-ett» butikk hvis de skulle kjøpt en røykvarsler i dag. 24 % svarer at de ville kjøpt røykvarslerne via alarmselskap.
- Det viktigste kjøpskriteriet for en røykvarsler er at den varsler både varme og røyk. Mulighet for seriekobling, CE merking og dokumenterte gode testresultater er det også mange som er opptatt av. 18 % svarer at lavest mulig pris er viktig ved kjøp av røykvarsler. Det er spesielt de unge som er opptatt av lav pris på røykvarsleren.

Ut fra undersøkelsen konkluderer vi med at sannsynligheten for at batteriet settes inn feil i røykvarsleren uten batteripute er stor fordi:

- 56% av de forespurte bruker ingen veiledning når de bytter batteri.
 - det finnes ca. 650.000 røykvarsleren uten batteripute og veiledning installert i norske boliger og hytter.
-

7.0 Samlet vurdering og videre arbeid

DiBK har vurdert at det var riktig å føre tilsyn med røykvarslere for å følge opp ett område som er viktig for forbrukerne.

Tilsynet viste at de firma som var omfattet av tilsynet omsetter røykvarslere som har batteripute. Bruk av batteripute fører til en sikker tilkobling av 9 volts batteriet i en røykvarslar. I dette tilsynet ble derfor ikke sikkerhetsklausulen i byggevareforordningen artikkel 58 (pkt 1.0 i rapporten) benyttet.

Mottatte bekymringsmeldinger gjelder røykvarslere produsert før 2016 som ikke har batteripute. Røykvarslere uten batteripute kan føre til at 9 voltsbatteriet blir satt inn feil i røykvarsleren.

Årsaken til at produsenter har etablert en bedre tilkobling av batterier kan være ett resultat av at DiBK tidligere har oppfordret produsenter til bedre merking.

Ut fra markedskartlegging av markedet for røykvarslere på det norske markedet konkluderer vi med at sannsynligheten for at batteriet settes inn feil i røykvarslere uten batteripute er stor fordi:

- 56% av de forespurte bruker ingen veiledning når de bytter batteri.
- det finnes ca. 650.000 røykvarslere uten batteripute og veiledning installert i norske boliger og hytter.

DiBK ønsker derfor å iverksette ett informasjonstiltak til forbrukerne.

7.1 Budskap i informasjonskampanje

Røykvarslere som ikke har en batteripute bør skiftes ut med ny røykvarslar som har batteripute. Dette begrunnes med at dersom 9-volts batteriet settes inn feil kan

- batteriet blir overopphetet, noe som kan føre til smelting av omkringliggende materiale og i værste fall brann.
 - batteriet bli utladet og røykvarsleren vil ikke fungere som tiltenkt dersom en brann oppstår. Dette gir falsk trygghet. Dette kan også i værste fall føre til at folk omkommer fordi de ikke blir varslet når brann oppstår.
-

8.0 Vedlegg

DiBK har tidligere hatt tilsynskampanje mot røykvarslere. Denne tilsynskampanjen hadde et annet fokus, og så på om ulike røykvarslere fyllte de tekniske kravene, for eksempel lydutgang, som standarden inneholder.

Lenker til tidligere informasjon om røykvarslere:

[Europeisk tilsynskampanje på røykvarslere](#)

[Røykvarslere må merkes bedre](#)

[Sjekk at du har satt inn batteriet til røykvarsleren riktig.](#)

